

Remiss N2015/4705/KF – En fondstruktur för innovation och tillväxt

Umeå universitet (UmU) har anmodats att yttra sig över betänkandet *En fondstruktur för innovation och tillväxt* (SOU 2015:64).

Överlag är UmU positivt till att göra det statliga riskkapitalet mer överskådligt, styrbart och marknadskompletterande, framförallt i tidig fas. Universitetets uppfattning är att kapitalförsörjningen till små och medelstora företag (SME) idag inte fungerar tillfredsställande. Främst på grund av två orsaker: 1/ för många aktörer med otydliga uppdrag och överlappningar, 2/ målkonflikter mellan förväntad risknivå och avkastningskrav hos statliga marknadskompletterande insatser. UmU menar att en rimlig utgångspunkt för organiseringen av det stödjande systemet bör vara att det både är och upplevs som effektivt. Universitetet välkomnar därför statens ambition att åstadkomma en sammanhållen översyn av det statliga kapitalförsörjningssystemet.

UmU ställer sig ytterst tveksam till utredningens förslag om inrättande av ytterligare statliga aktörer genom det nya fondbolaget, Fondinvest AB med dotterbolag, som lösning på att förenkla systemet och öka styrbarheten från statens sida. UmU menar att ytterligare aktörer tvärtom gör systemet otydligare och mer byråkratiskt. En överföring av resurser till och tydligare styrning av befintliga statliga aktörer vore en bättre väg att gå för att öka transparensen och effektiviteten i systemet. UmU föreslår därför att vissa befintliga statliga aktörer får klara målformuleringar och tillförs resurser, liksom på sikt existerande innehav, från Inlandsinnovation AB och Fouriertransform AB. Av särskild vikt är att den decentraliserade strukturen kan bestå och att de regionalt knutna investeringsstrukturer som redan idag finns via till exempel Almi och lärosätenas holdingbolag kapitaliseras och tillsammans med innovationskontoren ges ett tydligt uppdrag och en stärkt roll.

Bakgrund

I februari 2015 beslutade regeringen att tillsätta en särskild utredare med uppdrag att kartlägga behovet av statliga marknadskompletterande finansieringsinsatser för SME. I uppdraget ingick att kartlägga instrument och metoder för samverkan mellan privata och statliga företag för att stärka bankers och andra låneinstituts utlåning till SME samt även att lämna förslag på hur statens insatser kan bli mer effektiva och ändamålsenliga.

Balans mellan kontroll och funktionalitet

I ett fungerande statligt finansieringssystem finns i varje givet ögonblick ett behov av överskådlighet och funktion jämte ett behov av kontroll och styrning från statens sida. Den flora av statliga aktörer som redan idag finns på kapitalförsörjningsområdet leder till ett system som är svårt att överblicka, speciellt för enskilda företag och entreprenörer. Genom att minska antalet aktörer men samtidigt ge de kvarvarande en tydlig rollfördelning och klara målformuleringar kan en högre grad av funktion och effektivitet uppnås i ett väl balanserat system.

Aktörer kontra instrument

Behovet av översiktighet och logisk uppbyggnad av systemet för marknadskompletterande insatser från staten finns men det är synnerligen viktigt att organiseringen sker på bästa sätt för mottagarna av insatserna, inte med givaren staten i fokus. UmU menar att det är viktigare att skapa ett transparent system som innehåller rätt finansieringsinstrument för SME än att

etablera ytterligare en statlig aktör på området med avsikt att öka den statliga kontrollen och styrningen. Genom att staten kan ge direktiv direkt till sina befintliga organisationer som hanterar marknadskompletterande insatser blir styrningen direkt. Detta jämfört med om instruktionerna först ska utgå till Fondinvest AB som i sin tur ska hantera sina investeringsbeslut i andra fonder utifrån prioriterade investeringsområden eller andra övergripande investeringsriktlinjer som ges av ägaren staten.

I sammanhanget är det också väsentligt att påpeka att en stor del av de konkreta besluten inom respektive instrument måste kunna fattas lokalt. Omedelbara vinster som uppnås med en lokal hantering är ett snabbare och mer precist beslutsfattande. Vilket bland annat beror på den kännedom om både objekt och entreprenör som närheten ger. Även den fysiska närheten är viktig då det ger mindre trösklar att resa och besöka företagen. Ytterligare en orsak till att beslut ska kunna fattas lokalt är en jämnare tillgång på kapital över landet. Det finns annars, i konsekvens med ovanstående, en risk att investeringen flyttar till kapitalet istället för tvärtom. UmU har till exempel mycket goda erfarenheter av existerande medel till verifiering av forskningsresultat och projekt. Det är positivt att utredningen föreslår en utökning av dessa medel. Det är också här av yttersta vikt att kontrollen över verifieringsmedlen till största delen bibehålls på lokal nivå, i första hand via holdingbolagen/innovationskontoren eller i vissa fall via inkubatorer.

Befintliga aktörer en resurs

UmU är enig med utredaren om att statliga riskkapitalinsatser i princip alltid bör ske tillsammans med privat kapital. Däremot bör en sådan samordning kunna ske utan att kapitalet investeras via (gemensamt ägda) fonder. Det finns redan idag ett antal aktörer och fungerande strukturer som genom utökade resurser och tydligare målformuleringar (i vissa fall även utökade befogenheter) kan skapa den effektivitet och motsvara det kontrollbehov som utredningen eftersträvar. Istället för att lägga ekonomiska resurser på att etablera och bemanna en ny aktör vore det bättre att öka tillgången på kapital genom att minska antalet aktörer, bland annat enligt utredningens förslag att omstrukturera Inlandsinnovation AB och Fouriertransformer AB. UmU ser en påtaglig risk att fler, och idag oförutsedda, problem och ny byråkrati byggs in i systemet när nya aktörer tillförs.

Ur universitetets perspektiv är följande organisationer logiska mottagare av ett förtydligt uppdrag och därmed följande resurser.

Universitetens holdingbolag

Universitetens holdingbolag (med eventuella dotterbolag) är ett av de marknadskompletterande system för innovation och tillväxt som idag fungerar. Holdingbolagen agerar i ett tidigt skede, ett skede som skapar stora behov av resurser för att kunna agera verkningsfullt. Med möjligheter att arbeta med såddkapital och utökade resurser för att finansiera forskningsbaserad idéutveckling eller själva förvärva, utveckla och kommersialisera industriella rättigheter kan de på ett direkt sätt stimulera entreprenörskap och innovation. Genom att holdingbolagen ligger direkt under statens kontroll finns också möjlighet att styra verksamheten genom tydliga målformuleringar.

Almi och Vinnova

Som utredningen också föreslår bör utökade resurser tillföras Almi för att stödja företag i de tidigaste faserna. Det kan ske genom befintliga typer av lån men också genom lånegarantier i samarbete med banksystemet. Ett alternativ till utredningens förslag är att Almi ansvarar för den så kallade

”Mikrofonden” men att en betydande andel av de föreslagna medlen går till lärosätenas holdingbolag för att säkra tidig finansiering av forskningsbaserade innovationsprojekt. På detta vis behålls den lokala/regionala kopplingen till Mikrofonden. Vinnova tillsammans med Energimyndigheten bör ansvara för den ”Gröna fonden”, för att i detta fall behålla den nationella kopplingen.

Den utökning av Vinnovas medel för verifiering av forskningsresultat som utredningen föreslår är, som tidigare nämnts, mycket positiv. UmU anser att det är av yttersta vikt att medlen hanteras lokalt hos holdingbolagen, innovationskontoren eller hos inkubatorer, beroende på hur organisationen ser ut i respektive innovationsstödsystem. Beloppsgränserna för de enskilda projekten bör som idag kunna uppgå till 300 000 kronor i ett första steg, även om en del av den totala finansieringen för verifieringsmedel avsätts för större stöd för att komma vidare i ett andra steg. Motiveringen till olika beloppsgränser för verifieringsmedel hos inkubatorer respektive innovationskontor är i utredningen oklar och något som UmU inte ställer sig bakom. Om beloppsgränserna ska differentieras bör skillnaderna bero på projektets beskaffenhet hellre än den organisation som tar besluten (exempelvis projekt inom life-science).

När det gäller inkubationsprogrammet menar UmU att det bör lämnas en öppning för att stödja fler än cirka 10 inkubatorer med driftbidrag. Också i detta sammanhang är det väsentligt att det finns flera starka aktörer på de lokala/regionala arenorna, även om de inkubatorer som får driftbidrag ska kunna agera som nav och stödja andra regionala inkubatorer i nätverk där funktioner och specialister delas.

UmU ställer sig även bakom utredningens förslag för ett nytt statligt lånegarantisystem som har förutsättningar att komplettera lånemarknaden på ett bra sätt.

Yttrandet har fastställts av rektor efter föredragning av Mats Falck, projektledare vid Enheten för externa relationer. Synpunkter har inhämtats av Camilla Viklund, föreståndare för Innovationskontoret. Samråd har skett med vicerektor Agneta Marell.

A handwritten signature in blue ink that reads 'Lena Gustafsson'.

Lena Gustafsson
Rektor